

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

ایمپکت فاکتور، شاخص آنی و شاخص نیمه عمر استناد

Impact Factor, Immediacy Index, Cited Half-Life

تهیه کننده: افروز اسکندریه^۱

کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز

فهرست مندرجات

۱	ایمپکت فاکتور (IMPACT FACTOR) یا ضریب تاثیر چیست ؟
۱	نحوه محاسبه ایمپکت فاکتور (Impact Factor) یک مجله
۱	شاخص آنی یا Immediacy Index
۲	شاخص نیمه عمر استناد یا Cited Half-Life

ایمپکت فاکتور (Impact Factor) یا ضریب تاثیر چیست ؟

Impact Factor و یا IF برای اولین بار در سال ۱۹۹۵ توسط Eugene Garfield (بیانگذار مؤسسه تامسون ISI که بخشی از تامسون رویترز است) مطرح شد. Impact Factor را ضریب یا عامل تاثیر و نیز شاخص اثرگذاری ترجمه کرده‌اند. شاخص اثرگذاری یکی از سه شاخص استاندارد مؤسسه اطلاعات علمی (ISI) و از مهم‌ترین شاخص‌های مطرح در حیطه علم‌سنجی می‌باشد. Impact Factor به صورت میانگین تعداد ارجاعات به یک مورد قابل استناد نظیر مقاله پژوهشی، مقاله مروری، نامه، شماره اختراع، یادداشت و چکیده در یک مجله علمی در طول یک دوره زمانی معین تعریف شده است. ایمپکت فاکتور مجلات هر ساله برای مجلاتی که در لیست مجلات تامسون رویترز قرار دارند تعیین می‌شود. در پایان هر سال، مجله‌های تحت پوشش فهرست نویسی ISI که در فهرست وبگاه علم (Web of Science=WOB) قرار گرفته‌اند، ارزیابی می‌شوند. این مؤسسه هر سال در ماه ژوئن ایمپکت فاکتورهای مجلات در سال قبل را منتشر میکند که البته دستیابی به این ایمپکت فاکتورها هم رایگان نیست. مثلاً در ماه جون ۲۰۱۲ ایمپکت فاکتورهای مجلات در سال ۲۰۱۱ انتشار پیدا کرد. و این ایمپکت فاکتور به مدت یکسال هم معتبر است یعنی تا انتشار ایمپکت فاکتور سال بعد..... این شاخص مهم‌ترین و در عین حال کاربردی‌ترین شاخص ارزیابی مجله‌ها از نظر ISI است.

نحوه محاسبه ایمپکت فاکتور (Impact Factor) یک مجله

فرضا اگر در سال ۲۰۱۰ جمعاً ۴۰ ارجاع به یک مجله صورت گرفته باشد و در آن مجله در سال ۲۰۰۸ تعداد ۲۶ مقاله و در سال ۲۰۰۹ تعداد ۲۴ مقاله چاپ شده باشد، ضریب تاثیر یا ایمپکت فاکتور آن مجله از تقسیم ۴۰ بر ۵۰ به دست می‌آید که ۰/۸ است. یعنی به طور متوسط هر مقاله آن نشریه ۰/۸ مرتبه مورد استناد مقالات دیگر قرار گرفته است. بنابراین ایمپکت فاکتور تابع یک دوره سه ساله است که دو سال آن برای چاپ مقاله‌ها و سال سوم مربوط به ارجاعات به مقالات دو سال قبل است.

شاخص آنی یا Immediacy Index

شاخص آنی مربوط به همان سال است و سالهای قبل در آن تاثیری ندارد. بعنوان مثال ضریب آنی برای مجله ای در سال ۲۰۱۰ از تقسیم تعداد ارجاعات به مقالات سال ۲۰۱۰ آن مجله به تعداد کل مقالاتی که مجله مزبور در سال ۲۰۱۰ چاپ کرده است بدست می‌آید.

شاخص نیمه عمر استناد یا Cited Half-Life

شاخص (Cited Half-Life) نیمه عمر ارجاعات یا نیمه عمر استناد است و به صورت تعداد سال هایی است که از سال ارزیابی باید به عقب برگشت تا شاهد پنجاه درصد کل ارجاعات به مجله در سال مورد ارزیابی باشیم. به عبارت دیگر، این شاخص مدت زمانی که نیمی از کل استنادات به آن مجله صورت پذیرفته باشد را نشان می دهد و در حقیقت سرعت کاهش میزان ارجاعات به مجله را بیان می کند